

L'efecte dels creuers a la destinació de Barcelona

Relators: Daniel Imbert-Bouchard, Ramon Serrat

Objectiu de la sessió:

Reflexionar al voltant de com s'ha d'articular l'encaix actual de l'activitat de creuers en el model turístic i de ciutat de Barcelona per als propers anys.

Resum:

A ningú se li escapa que el món dels creuers és una activitat de primera magnitud econòmica que ha experimentat un fort creixement en les darreres dècades a nivell mundial. Lluny de rebaixar expectatives, diferents informes i estudis reafirmen que parlem d'una tendència a l'alça on predominaran una major oferta de vaixells, amb molta més capacitat i on noves destinacions emergiran en el panorama global tot fent augmentar el nombre total de passatgers disposats a embarcar-se en aquesta modalitat turística. Barcelona és una destinació de primera línia per aquest sector gràcies, entre altres factors, al seu èxit turístic, a la seva actual oferta hotelera i a l'accessibilitat i proximitat a diferents sistemes de transports. La capital catalana ha esdevingut el port líder de creuers d'Europa i del Mediterrani registrant xifres rècord amb gairebé 2,5 milions de moviments de creueristes i més de 800 vaixells d'aquestes característiques el passat 2014. A més, el fet de que Barcelona actuï com a port base suposa que s'hi desenvolupin les operacions pròpies d'inici i final dels itineraris, requerint unes infraestructures i serveis afegits que repercuteixen alhora en la dinamització d'altres sectors econòmics secundaris.

El vincle entre els creuers i Barcelona s'inicia en l'època de celebració dels Jocs Olímpics de manera paral·lela al propi despertar turístic de la ciutat. Després d'un ritme incipient però constant, les xifres globals han anat progressivament a l'alça any rere any. Especialment a partir del 2001 quan es produeix un salt significatiu en l'arribada de creuers a la ciutat. L'aposta clara de les principals companyies navilieres per Barcelona i la voluntat de les institucions per impulsar el desenvolupament d'aquesta activitat, van ser cabdals per comprendre el fenomen tal i com ho fem avui dia. Aquest creixement ha comportat la millora de diferents espais del Port de Barcelona i la dotació d'inversions clau que han permès posicionar la ciutat i el mateix port com un centre neuràlgic del sector. Unes transformacions que, apart de modificar notablement la fesomia del front marítim, han condicionat també la manera d'entendre i vehicular el turisme a la ciutat.

Per tot plegat, l'encaix dels creuers a Barcelona representa quelcom més que una activitat turística com una altra. Per una banda, es fa evident ressaltar la transcendència econòmica que suposa per a la ciutat i el seu efecte multiplicador per a altres sectors directes i indirectes, obrint la porta a noves inversions i generant nous llocs de treball siguin o no relacionats amb el món dels creuers. També té una repercussió positiva sobre el transport i totes les seves branques associades com ara el gremi del taxi, els autobusos col·lectius o els autocars que són necessaris per efectuar els trasllats entre l'aeroport, hotels i realitzar les excursions programades. Un potencial econòmic que convé valorar en la seva justa mesura i reflexionar sobre quina manera la ciutat se'n podria beneficiar.

Cal però també tenir en compte altres connotacions derivades d'aquest fenomen que mereixen centrar el focus d'atenció. L'aparició d'incidències i desequilibris de caràcter territorial que sorgeixen de la presència massiva de turistes en certs punts turístics repercuteix de forma negativa en la congestió i saturació de l'espai. Cal destacar que, tot i que s'identifiquen diferents tipus de creueristes que recorren per la ciutat –en funció si inicien o finalitzen el seu recorregut-, una àmplia majoria són considerats de trànsit o d'escala i la visiten un promig de poc més de 4 hores. Aquest temps força limitat d'estada comporta un consum ràpid de l'experiència i sovint massa predefinida que té múltiples afectacions que van més enllà de les anteriorment esmentades i que tenen un abast transversal: en el camp del transport i la mobilitat interna, la seguretat, la relació que s'estableix envers el resident i l'espai social, el consum que en fa de les empreses i serveis de la ciutat, entre altres aspectes.

Paral·lelament hi ha altres efectes sobre la taula que darrerament han generat debat en la opinió pública. Malgrat els avenços tecnològics i l'ús d'energies alternatives per part de les grans navilieres, hi ha molta sensibilitat entorn la repercussió ambiental produïda pels mateixos vaixells que cal abordar.

És per això que cal obrir el debat des dels màxims punts de vista possibles. Una oportunitat per Barcelona d'aquesta magnitud s'ha de poder aprofitar i rendibilitzar, però alhora cal també saber repensar-ne i contraposar-ne els prejudicis que puguin sorgir. Minimitzar els riscos i els impactes forma part de la voluntat i idea conjunta de tots els actors implicats, siguin de l'administració pública però també en el pensament de les empreses vinculades. Perseguint i vetllant per un turisme de creuers que encaixi en el model de ciutat, respectuós i que ajudi a fer de Barcelona una destinació sostenible per a tothom.

Temes per al debat:

- Reptes per la ciutat de Barcelona per afrontar el sector de creuers en els propers anys davant un escenari en el qual es preveu que augmenti el nombre de visitants d'aquestes característiques. Rol actors i agents implicats de totes les perspectives i realitats.
- Encaix econòmic dels creuers i els creueristes per la ciutat. Com aprofitar i optimitzar l'impacte d'aquesta indústria en el benefici de la ciutat i la ciutadania. Mecanismes d'acció i propostes estratègiques de caràcter econòmic.
- Gestió de l'espai turístic de la ciutat. Fluxos i dinàmiques. Propostes i opcions envers a la sobrefreqüentació d'àrees saturades en períodes determinats. Gestió i encaix de les excursions i visites en atractius i zones alternatives inclús més enllà de la pròpia ciutat. Estacionalització del fenomen.
- Component social. Veu de la ciutadania i relació amb els barris i districtes de la ciutat. Associacions veïnals i comercials.
- Repercussió en la gestió de la mobilitat de la ciutat. Sistemes de transport i mitjans implicats. Optimitzar els processos, més enllà de dels actuals (SIGT), de previsions i planificacions a priori. Prevenció i seguretat.
- Encaix ambiental i polítiques de sostenibilitat del sector. Idees i propostes en relació a l'impacte sobre el medi ambient i el paisatge urbà de Barcelona.